

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

4 novembre 2005

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code civil et le Code pénal en
vue de faire obstacle aux
mariages forcés**

(déposée par M. Olivier Maingain)

SOMMAIRE

1. Résumé	3
2. Développements	4
3. Proposition de loi	14
4. Annexe	15

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

4 november 2005

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en
van het Strafwetboek, teneinde gedwongen
huwelijken te verhinderen**

(ingediend door de heer Olivier Maingain)

INHOUD

1. Samenvatting	3
2. Toelichting	4
3. Wetsvoorstel	14
4. Bijlage	15

<i>cdH</i>	: Centre démocrate Humaniste
<i>CD&V</i>	: Christen-Democratisch en Vlaams
<i>ECOLO</i>	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
<i>FN</i>	: Front National
<i>MR</i>	: Mouvement Réformateur
<i>N-VA</i>	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
<i>PS</i>	: Parti socialiste
<i>sp.a - spirit</i>	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
<i>Vlaams Belang</i>	: Vlaams Belang
<i>VLD</i>	: Vlaamse Liberalen en Democraten

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 51 0000/000 : Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif

QRVA : Questions et Réponses écrites

CRIV : Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)

CRABV : Compte Rendu Analytique (couverture bleue)

CRIV : Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)

PLEN : Séance plénière

COM : Réunion de commission

MOT : Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 51 0000/000 : Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer

QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden

CRIV : Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)

CRABV : Beknopt Verslag (blauwe kaft)

CRIV : Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)

PLEN : Plenum

COM : Commissievergadering

MOT : Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

RÉSUMÉ

Un mariage forcé est un mariage pour lequel les parents imposent à leur enfant une union qu'ils ont négociée sans son avis. Ce type de mariage peut avoir de désastreuses conséquences.

Or, il est un fait que cette pratique existe dans notre pays.

Afin de lutter contre ce phénomène, l'auteur propose de modifier certaines dispositions du Code civil et du Code pénal, notamment en insérant dans le Code civil la définition du mariage forcé.

SAMENVATTING

Een gedwongen huwelijk is een huwelijk waarbij ouders hun kind een verbintenis opleggen die zij hebben bedisseld zonder de mening van dat kind in te winnen. Dergelijke huwelijken kunnen rampzalige gevolgen hebben.

Het staat evenwel vast dat die praktijk in ons land bestaat.

Teneinde dat verschijnsel te bestrijden, stelt de indiener voor sommige bepalingen van het Burgerlijk Wetboek en van het Strafwetboek te wijzigen, door met name in het Burgerlijk Wetboek de definitie van het begrip «gedwongen huwelijk» op te nemen.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

1. Définition

Le mariage forcé est un mariage pour lequel les parents imposent à leur enfant une union qu'ils ont négociée sans son avis. L'un ou les deux époux n'a ou n'ont pas le choix de se soustraire au mariage. En cas de refus, des moyens coercitifs sont utilisés par la famille pour forcer leur «consentement»: chantage affectif, contraintes physiques, violence, enlèvement, enfermement, confiscation de papiers d'identité...

Bien que les lois de la plupart des pays s'y opposent et que cette pratique soit condamnée par les religions, les mariages forcés peuvent se produire au sein des pays du Grand Maghreb (Maroc, Tunisie, Algérie, Mauritanie, Soudan) et dans ceux de l'Afrique subsaharienne ainsi qu'en Turquie ou en Asie mais aussi dans les populations allochtones installées en Europe occidentale.

Tout comme le problème de la violence conjugale, celui des mariages forcés n'est pas connu à sa véritable échelle, peu de cas sont déclarés et les chiffres avancés ne représentent qu'un faible pourcentage de la réalité du problème.

Il faut pourtant distinguer les mariages forcés des mariages arrangés. En ce qui concerne les mariages arrangés, les familles de deux futurs époux jouent un rôle central dans l'arrangement du mariage, mais le choix de se marier ou non appartient aux deux futurs époux et peut être exercé à n'importe quel moment. En Inde, on estime à 95% la proportion des mariages arrangés.

2. Causes des mariages forcés

Afin de comprendre le phénomène du mariage forcé, il faut avant tout essayer de cibler les causes de ces mariages.

Selon une récente étude de l'Université Catholique de Louvain à ce sujet, les étudiants belges évoquent

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Definitie

Het gedwongen huwelijk is een huwelijk waarbij ouders hun kind een verbintenis opleggen die zij hebben bedisseld zonder de mening van dat kind in te winnen. Een van beide of beide aanstaande echtgenoten staat het niet vrij zich aan het huwelijk te onttrekken. Bij een weigering wendt de familie dwangmaatregelen aan om hun «instemming» af te dwingen: affectieve chantage, fysieke afdreiging, geweld, ontvoering, opsluiting, inbeslagname van identiteitspapieren ...

Hoewel de wetten van de meeste landen een dergelijk huwelijk verbieden en die praktijk door de godsdiensten wordt veroordeeld, kunnen gedwongen huwelijken toch voorkomen in de landen uit de grote Maghreb (Marokko, Tunesië, Algerije, Mauritanië, Soedan) en in de landen van subsaharaans Afrika, alsmede in Turkije of in Azië, maar ook bij de in West-Europa wonende allochtone bevolkingsgroepen.

Net als het vraagstuk van het geweld binnen het huwelijk, is niet bekend op welke schaal dat van het gedwongen huwelijk werkelijk voorkomt: maar weinig gevallen worden aangegeven en de vooropgestelde cijfergegevens vertegenwoordigen slechts een klein percentage van het werkelijke aantal gevallen.

Er moet evenwel een onderscheid worden gemaakt tussen gedwongen en gearrangeerde huwelijken. Bij gearrangeerde huwelijken spelen de families van beide toekomstige echtgenoten weliswaar een centrale rol bij het regelen van het huwelijk, maar de beide aanstaande echtgenoten hebben de keuzevrijheid om al dan niet te huwen, en zij kunnen die keuzevrijheid te allen tijde uitoefenen. In India zou 95% van alle huwelijken gearrangeerde huwelijken zijn.

2. Oorzaken van de gedwongen huwelijken

Om het vraagstuk van het gedwongen huwelijk te begrijpen, moet men eerst en vooral peilen naar de oorzaken van die huwelijken.

Blijkens een recente studie die in dat verband aan de UCL werd uitgevoerd, verwijzen de Belgische

comme raisons à ces mariages la contrainte des parents (22,1%), l'obtention d'un titre de séjour (19,2 %) et la légitimité de l'arriéré d'enfants (17,6 %).¹

Dans une étude faite en 2002², Samad Yunas et John Eade ont distingué quatre causes.

a. La cause éthique

Selon cette explication, le concept de mariage forcé se situe dans le contexte des mariages endogames. Les mariages forcés pourraient donc être considérés comme une extension extrême des pratiques endogames. Cette perspective a toutefois une limite: suivant cette théorie on ne prendrait en compte que l'aspect culturel ou religieux et on omettrait de prendre en considération d'autres facteurs.

b. La cause générationnelle

Cette approche place l'accent sur les variations générationnelles survenant au sein d'une communauté. Suite à de nombreuses interviews réalisées en Grande-Bretagne auprès de la population bangladaise et pakistanaise, il ressort que de nombreuses personnes âgées sont toujours convaincues de l'effet positif des mariages forcés.

Il arrive cependant que les enfants demandent à leurs parents d'arranger le mariage pour eux. La plupart de ces jeunes sont d'accord avec le fait qu'ils seront heureux si ce sont leurs parents qui choisissent leur conjoint. Cela est dû à une combinaison d'abnégation, d'amour et de confiance.

Cette perspective doit à nouveau être mise en corrélation avec d'autres facteurs explicatifs.

c. L'identité sexuelle

D'après ce point de vue, le mariage forcé serait lié au contrôle des femmes, à celui de leur sexualité, à la violence domestique.

On peut critiquer cette explication en soulignant d'une part que les mariages forcés atteignent aussi les hommes et d'autre part qu'ils peuvent être le fait de parents tant homme que femme.

studenten, als oorzaken van gedwongen huwelijken naar de dwang van de ouders (22,1%), het verkrijgen van een verblijfsvergunning (19,2%) en voorzien in een wetelijke regeling als er kinderen geboren worden (17,6%)¹.

In een in 2002 uitgevoerde studie² hebben Samad Yunas en John Eade daarvoor 4 oorzaken aangestipt.

a. Ethische grond

Dit aspect houdt in dat het concept «gedwongen huwelijk» dient te worden gezien in het licht van de endogame huwelijken, waarbij gedwongen huwelijken dus beschouwd kunnen worden als een extreme uitbreiding van de endogame praktijken. Bij die stelling rijst echter een probleem, want terzake wordt alleen het cultureel of religieus aspect in aanmerking genomen, en wordt nagelaten met andere factoren rekening te houden.

b. Generatiegebonden oorzaak

Dit aspect legt een verband met de generatiegebonden veranderingen die zich in een gemeenschap voordoen. Tal van interviews die in Groot-Brittannië bij bevolkingsgroepen afkomstig uit Bangladesh of Pakistan werden afgenomen, tonen aan dat veel oudere personen nog steeds overtuigd zijn van het positieve effect van gedwongen huwelijken.

Het gebeurt weliswaar dat kinderen hun ouders vragen het huwelijk voor hen te regelen. De meeste van die jongeren gaan akkoord met het feit dat zij gelukkig zullen zijn als hun ouders de echtgenoot kiezen. Die handelwijze is ingegeven door een combinatie van zelfverloochening, liefde en vertrouwen.

Ook die stelling moet in verband met een aantal andere verklaringsgronden worden gebracht.

c. Seksuele identiteit

Dit aspect houdt in dat het gedwongen huwelijk verband zou houden met het uitoefenen van controle op de vrouwen en hun seksualiteit, en met huiselijk geweld.

Die uitleg kan worden aangevochten met het argument dat de gedwongen huwelijken ook betrekking hebben op mannen en dat ze kunnen geregeld zijn door ouders, dus zowel door de vader als door de moeder.

¹ <http://egalite.cfwb.be>

² Samad Yunas and Eade John (2002), *Community Perceptions of Forced Marriage*, Community Liaison Unit, Foreign and Commonwealth Office, page 2.

¹ <http://egalite.cfwb.be>

² Samad Yunas en Eade John (2002), *Community Perceptions of Forced Marriage*, Community Liaison Unit, «Foreign and Commonwealth Office», blz. 2.

Pourtant il est un fait avéré que, généralement, ce sont des femmes qui subissent les conséquences, parfois violentes de ces mariages forcés. La plupart des cas connus de mariages forcés concernent de très jeunes filles ou des jeunes femmes ayant à peine passé la vingtaine. Il ne faut toutefois pas occulter le phénomène des mariages forcés appliqué aux hommes, leurs souffrances sont également bien réelles.

d. La raison sociale

La classe sociale est une variable importante mais n'est pas un indicateur unique. Elle doit également être croisée avec les autres variables.

3. Conséquences

Les mariages forcés ont souvent des répercussions graves et parfois tragiques sur la victime mais aussi sur les parents et sur la famille.

Comme exemples nous pouvons citer:

- le chantage affectif: La mère qui a failli à son rôle d'éducatrice risque la répudiation. Cette menace pèse très lourd dans le choix de la jeune fille qui, le plus souvent, acceptera le mariage dans l'intention de divorcer peu de temps après;

- de violences physiques, pouvant aller jusqu'à des enlèvements;

- des pressions psychologiques qui consistent, notamment, à accuser la jeune femme de jeter la honte sur sa famille;

- de nombreuses femmes victimes de mariages forcés sont également victimes de violences conjugales par la suite. De plus, avoir des relations sexuelles avec un conjoint non choisi, dans le cadre d'un mariage non consenti, peut être assimilé à un viol;

- la solitude et l'isolement; les femmes contraintes au mariage sont souvent coupées du reste de leur entourage, elles n'ont plus le droit de sortir de leur maison, de voir leurs connaissances, et dans le cas des très jeunes filles, elles n'ont plus le droit de suivre les cours à l'école;

- les troubles psychologiques; sur le plan de la santé, il se peut que des troubles du sommeil, de l'alimentation ou du comportement apparaissent.

Nochtans staat het buiten kijf dat het doorgaans de vrouwen zijn die de – soms gewelddadige – gevolgen van die gedwongen huwelijken ondergaan. De meeste bekende gevallen van gedwongen huwelijken hebben betrekking op heel jonge meisjes of op jonge vrouwen die amper ouder zijn dan twintig. Er mag evenwel niet over het hoofd worden gezien dat ook mannen tot een huwelijk kunnen worden gedwongen: ook zij lijden erg onder die situatie.

d. Sociale reden

In dit verband is de sociale klasse een belangrijke – maar niet de enige – parameter. Het betreft een parameter die naast andere moet worden gelegd.

3. Gevolgen

Gedwongen huwelijken hebben vaak ernstige en soms zelfs tragische gevolgen voor het slachtoffer, maar ook voor de ouders en het gezin.

Hierbij enkele voorbeelden ter illustratie:

- affectieve chantage: de moeder die gefaald heeft in haar rol als opvoedster dreigt te worden verstoten. Die dreiging weegt zeer zwaar door in de keuze van het jonge meisje, dat het huwelijk meestal zal aanvaarden, met de bedoeling wat later van haar echtgenoot te scheiden;

- fysiek geweld, dat kan gaan tot ontvoering;

- psychologische druk, die er onder meer in bestaat de jonge vrouw ervan te beschuldigen de familie te schande te maken;

- tal van vrouwen die het slachtoffer werden van een gedwongen huwelijk, worden achteraf tevens het slachtoffer van intrafamiliaal geweld. Seksuele betrekkingen met een niet gekozen echtgenoot, binnen een huwelijk waarmee men niet heeft ingestemd, kunnen overigens gelijkgesteld worden met verkrachting;

- eenzaamheid en isolement: de vrouwen die tot een huwelijk worden gedwongen, zijn vaak afgesneden van de rest van hun omgeving. Zo hebben zij niet het recht hun woning te verlaten, hun kennissen te ontmoeten en – zo het om heel jonge meisjes gaat – mogen zij niet langer school lopen;

- psychologische aandoeningen: op gezondheidsvlak kunnen slaapproblemen, eetstoornissen of gedragsstoornissen optreden.

En conséquent, nous nous trouvons devant une réelle contradiction entre les aspirations des parents qui forcent leurs enfants à se marier et les effets réels de ces mariages. La plus grande motivation des parents qui entraînent leur(s) enfant(s) dans un mariage forcé est le renforcement des liens familiaux et la protection de leur culture. Dans les faits c'est souvent l'inverse qui se produit, les enfants rompent tout contact avec leur famille et se rebellent contre cette culture qui leur a fait tant de mal.³

4. La situation dans différents pays européens

a. En Grande Bretagne

On constate une certaine réticence à intervenir contre une pratique qui relève de la sphère privée ou de la culture. Selon le gouvernement anglais, les mariages forcés relèvent des compétences familiales et sont une pratique qui découle de croyances religieuses ou de pratiques culturelles.

Cependant, en août 2000, l'Office des étrangers et le ministère de l'Intérieur britannique ont publié un plan d'action contre les mariages forcés: «*Forced Mariages – The Overseas Dimension*». Dans le cadre de ce projet, une structure fut créée pour exécuter le plan, renforcer les liens avec les communautés en Grande Bretagne et effectuer un travail de prévention.

b. En Norvège

Dans ce pays, forcer une personne à se marier contre son gré est illégal et passible d'une peine de trois ans de prison.

Un plan d'action a également été créé afin de combattre cette pratique. De plus, il existe une ligne téléphonique d'information au sujet des mariages forcés.

c. Au Danemark

Le ministre pour l'égalité des sexes prépare une initiative dans ce domaine avec le ministre de l'Intégration et en concertation avec des ONG; En vue de combattre les mariages forcés, ce pays a introduit dans la loi sur les étrangers, une augmentation de la limite d'âge pour le regroupement des époux.

³ Rapport final A5-0102/2004, Commission des droits de la femme et de l'égalité des chances.

Bijgevolg is hier sprake van een echte tegenspraak tussen de verzuchtingen van de ouders die hun kinderen ertoe dwingen te huwen en de werkelijke gevolgen van die huwelijken. De grootste motivatie van de ouders die hun kind(eren) tot een gedwongen huwelijk leiden, is de versterking van de familiebanden en de bescherming van hun cultuur. *De facto* gebeurt vaak net het tegenovergestelde: de kinderen verbreken ieder contact met hun familie en komen in opstand tegen die cultuur die hun zoveel kwaad heeft berokkend.³

4. Situatie in diverse Europese landen

a. Groot-Brittannië

In dat land bestaat enige terughoudendheid om op te treden tegen een praktijk die tot de persoonlijke levenssfeer of tot de cultuur behoort. Volgens de Britse regering vallen de gedwongen huwelijken onder de gezinsbevoegdheden en gaat het om een praktijk die voortvloeit uit godsdienstige overtuiging of culturele praktijken.

In augustus 2000 hebben de Britse *Foreign & Commonwealth Office* en het *Home Office* echter een actieplan tegen gedwongen huwelijken gepubliceerd, namelijk «*Forced Marriage – The Overseas Dimension*». In het raam van dat project werd een structuur opgezet om het plan uit te voeren, de banden met de gemeenschappen in Groot-Brittannië sterker aan te halen en aan preventie te doen.

b. Noorwegen

In dat land is het feit iemand tegen zijn wil te doen huwen, onwettig en het kan met een gevangenisstraf van drie jaar worden gestraft.

Ook in Noorwegen werd een actieplan opgezet teneinde die praktijk te bestrijden. Bovendien is er een telefonisch meldpunt in verband met gedwongen huwelijken.

c. Denemarken

De minister voor de gelijkheid tussen mannen en vrouwen bereidt terzake een initiatief voor, in samenwerking met de minister voor integratie en met een aantal NGO's. Teneinde de gedwongen huwelijken te bestrijden werd in de Deense vreemdelingenwet de leeftijdsgrens voor de hereniging van echtgenoten verhoogd.

³ Verslag A5-0102/2004 (Definitieve versie), Commissie rechten van de vrouw en gelijke kansen.

d. En France

En mars 2002, le ministère de l'Éducation nationale a organisé une journée de sensibilisation des personnels de lycées intitulée: «De la mission générale d'émancipation par l'école à la lutte contre les mariages forcés».

Dans le Val d'Oise, les services de l'enfance ont accepté d'accélérer leur procédure en cas de mariage forcé.

De plus, des formations sont organisées pour les travailleurs sociaux, les professions médicales et tout le personnel de l'éducation nationale.

Des débats ont commencé à s'organiser dans les cours d'éducation civique et certains élèves relais, ayant suivi une formation, assurent un maillage et offrent à leur camarade en difficulté une oreille attentive.

5. Au niveau des institutions européennes

a. Le Parlement européen

Dans un rapport sur la situation des femmes issues de groupes minoritaires dans l'UE adopté le 24 février 2004, le Parlement européen «recommande aux États membres et aux instances communautaires de tenir particulièrement compte de la situation des femmes musulmanes dans l'UE et de mettre en œuvre des mesures visant à protéger ces femmes contre la violation de leurs droits humains, au sein des communautés religieuses, et contre des pratiques qui entravent l'éducation, la formation, l'emploi, la promotion et surtout l'intégration des femmes dans les pays d'accueil.»

Le Parlement demande aussi que «des mesures soient prises pour combattre les mutilations génitales féminines et les mariages forcés ainsi que des mesures qui reconnaissent ces persécutions comme motifs légitimes pour une demande d'asile»⁴.

b. Le Comité des ministres du Conseil de l'Europe

Le 30 avril 2002, le Comité des ministres du Conseil de l'Europe a adopté une recommandation par laquelle il condamne toute forme de violence à l'égard des femmes. Le Comité des ministres recommande aux

d. Frankrijk

In maart 2002 organiseerde het ministerie van Onderwijs een studiedag om de personeelsleden van de lycea voor het vraagstuk te sensibiliseren, onder het motto: «*De la mission générale d'émancipation par l'école à la lutte contre les mariages forcés*».

In het departement Val d'Oise hebben de diensten voor kinderopvang aanvaard hun procedure te versnellen in geval van een gedwongen huwelijk.

Bovendien worden opleidingen georganiseerd voor maatschappelijk werkers, medische beroepen en voor alle personeelsleden die bij Onderwijs aan de slag zijn.

Tijdens de cursussen tot aanscherping van de burgerzin werd begonnen met de organisatie van debatten over het onderwerp; sommige leerlingen, die een cursus hadden gevolgd, fungeren als tussenschakel, vormen een soort netwerk en stellen zich luisterbereid op wanneer één van hun vrienden in de problemen zit.

5. De Europese instellingen

a. Het Europees Parlement

Het Europees Parlement, in een op 24 februari 2004 aangenomen Verslag over de situatie van vrouwen van minderheden in de Europese Unie, «beveelt de lidstaten en de communautaire instanties aan bijzondere aandacht te besteden aan de situatie van moslimvrouwen in de EU en maatregelen te nemen gericht op bescherming van deze vrouwen tegen de schending van hun mensenrechten binnen religieuze gemeenschappen, en tegen de heersende praktijken die voor vrouwen de integratie in het gastland op het gebied van onderwijs, opleiding en werkgelegenheid bemoeilijken;».

Het Parlement «wenst dat maatregelen worden genomen ter bestrijding van seksuele verminking van vrouwen en gedwongen huwelijken, alsmede maatregelen die tot gevolg hebben dat deze vormen van onderdrukking worden erkend als een legitiem motief voor asielaanvraag;»⁴.

b. Het Comité van ministers van de Raad van Europa

Het Comité van ministers van de Raad van Europa heeft op 30 april 2002 een aanbeveling goedgekeurd waarbij het iedere vorm van geweld ten aanzien van de vrouwen veroordeelt. Het Comité van ministers beveelt

⁴ <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=280925&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75>

gouvernements des États membres de revoir leur législation et leurs politiques en vue, entre autres, de garantir aux femmes la reconnaissance, la jouissance, l'exercice et la protection de leurs droits de la personne humaine et leurs libertés fondamentales et de prendre, le cas échéant, les mesures nécessaires afin de permettre aux femmes l'exercice libre et effectif de leurs droits économiques et sociaux.

Il est également dit dans cette recommandation que les États sont tenus de faire preuve de suffisamment de vigilance pour prévenir, instruire et réprimer les actes de violence, que ceux-ci soient perpétrés par l'État ou par des particuliers, et de fournir une protection aux victimes.

Selon le Comité des ministres, le terme de violence envers les femmes désigne «tout acte de violence fondé sur l'appartenance sexuelle qui entraîne ou est susceptible d'entraîner des dommages ou souffrances de nature physique, sexuelle ou psychologique, y compris la menace de se livrer à de tels actes, la contrainte, la privation arbitraire de liberté, que ce soit dans la vie publique ou dans la vie privée⁵».

Cette définition s'applique notamment à la violence perpétrée au sein de la famille (agressions de nature psychique ou physique) les abus de nature émotive et psychologique (le viol, l'abus sexuel, l'inceste, le crime commis au nom de l'honneur, la mutilation d'organes génitaux ou sexuels féminins) ainsi que les autres pratiques traditionnelles préjudiciables aux femmes telles les mariages forcés.

6. La situation en Belgique

Faute d'enquête précise et sérieuse sur le sujet, nous ne disposons pour la Belgique d'aucun chiffre fiable quant à ces mariages forcés. Néanmoins, nous ne pouvons nier l'existence de cette pratique dans notre pays. De nombreux témoignages font état de jeunes filles qui, à cause d'un mariage forcé, arrêtent du jour au lendemain de suivre les cours à l'école et de voir leurs connaissances, amis ou famille. Pour ce qui est de la présence dans les écoles, de nouveau, peu de données sont disponibles.

⁵ Faits et Gestes, Mariage choisi, mariage subi : quels enjeux pour les jeunes?, octobre, novembre, décembre 2004, Secrétariat Général du Ministère de la Communauté française, p.5

de regeringen van de lidstaten aan hun wetgeving en hun beleidslijnen bij te sturen, onder meer om voor de vrouwen de erkenning, het genot, de uitoefening en de bescherming van de rechten van de menselijke persoon en hun fundamentele vrijheden te waarborgen, en om in voorkomend geval de nodige maatregelen te nemen om het voor de vrouwen mogelijk te maken hun economische en sociale rechten vrij en daadwerkelijk uit te oefenen.

In die aanbeveling wordt tevens gesteld dat de Staten voldoende waakzaam moeten zijn om de daden van geweld te voorkomen, te instrueren en te bestraffen, ongeacht of ze door de Staat of door particulieren worden gepleegd, en dat ze de slachtoffers moeten beschermen.

Volgens het Comité van ministers moet onder geweld tegen vrouwen worden verstaan «*tout acte de violence fondé sur l'appartenance sexuelle qui entraîne ou est susceptible d'entraîner pour les femmes qui en sont la cible des dommages ou souffrances de nature physique, sexuelle ou psychologique, y compris la menace de se livrer à de tels actes, la contrainte, la privation arbitraire de liberté, que ce soit dans la vie publique ou dans la vie privée.*»⁵.

Die definitie geldt onder andere voor het intrafamiliaal geweld (agressies van psychologische of fysieke aard), misbruiken van emotionele en psychologische aard (verkrachting, seksueel misbruik, incest, eremoord, verminking van de vrouwelijke genitaliën of geslachtsorganen), alsmede andere traditionele praktijken die schadelijk zijn voor de vrouwen, zoals de gedwongen huwelijken.

6. De situatie in België

Bij gebrek aan nauwkeurig en ernstig onderzoek terzake beschikken wij voor België over geen enkel betrouwbaar cijfer met betrekking tot die gedwongen huwelijken. Wij kunnen echter niet ontkennen dat die praktijk in ons land bestaat. Tal van getuigenissen maken gewag van jonge meisjes die als gevolg van een gedwongen huwelijk van de ene op de andere dag de school verlaten en de contacten met hun kennissen, vrienden of familie verbreken.

⁵ Faits et Gestes, «Mariage choisi, mariage subi: quels enjeux pour les jeunes?», oktober/november/décembre 2004, Algemeen Secretariaat van het ministerie van de Franse Gemeenschap, blz. 5.

Ceci peut s'expliquer essentiellement par deux raisons: d'abord les jeunes promis à un mariage sont souvent mis au courant de la situation au dernier moment, ce qui peut expliquer l'absence de rumeurs autour de la situation de ces personnes; ensuite, une fois marié(e), le jeune ne revient pas à l'école et les témoignages recueillis confirment qu'il existe une réelle rupture avec l'environnement social du jeune après le mariage.

Lors de l'enquête menée par l'UCL à la demande de la Direction de l'Egalité des Chances de la Communauté française⁵, 1200 élèves de 15 à 20 ans, fréquentant des classes de 4ème, 5ème et 6ème année secondaire ont été interrogés au sujet des mariages forcés. Ces élèves proviennent de l'enseignement général, technique et professionnel de Bruxelles, Liège et Charleroi.

23% des jeunes interrogés ont affirmés être confrontés de près (dans leur famille) ou de loin (chez des connaissances) au phénomène des mariages forcés. L'un de ces jeunes témoigne: «Ce type de situation arrive souvent dans mon environnement amical, j'ai beaucoup d'amies qui doivent se marier dans leur pays et qui ne sont pas majeures. La plupart ne connaissent pas leur futur époux.»

92% des répondants pensent que la pratique des mariages forcés persiste actuellement dans notre pays, 18% pensent que cela arrive «souvent» et 74% «parfois». Les élèves bruxellois évoquent deux fois plus qu'ailleurs avoir eu connaissance de pratiques de mariages forcés survenues dans l'entourage familial.

La persistance et la méconnaissance de ce phénomène peuvent sans doute être expliquées par la peur qu'ont ces femmes et ces hommes de parler et la crainte de devoir subir des représailles de la famille ou de la belle-famille. Certains n'ont ni l'envie, ni la force de rompre avec leur belle-famille, ni celle d'être rejetés et considérés comme des parias. D'autres font davantage confiance à leurs parents et ont davantage foi en leurs traditions et coutumes qu'en leurs propres désirs.

A Bruxelles

Dans un article paru dans «le Soir» du 10 mai, on découvre que le nombre de mariages pour lesquels l'officier de l'état civil a demandé un sursis de deux mois a plus que doublé entre 2002 et 2004 à la Ville de Bruxelles. En effet, le nombre de mariages pour lesquels un

Wat de situatie in de scholen betreft, zijn andermaal weinig gegevens beschikbaar. Daar zijn in wezen twee redenen voor: eerst en vooral worden de jongeren die in het huwelijk zullen treden vaak pas op het laatste ogenblik van de feiten in kennis gesteld, wat kan verklaren waarom over hun situatie niets wordt vernomen; na het huwelijk komt de jongere vervolgens niet terug naar school, en uit getuigenissen blijkt dat het huwelijk wordt gevolgd door een reële breuk met de sociale omgeving van de jongere.

Op verzoek van de *Direction de l'Egalité des Chances* van de Franse Gemeenschap⁵ heeft de UCL 1.200 leerlingen van 15 tot 20 jaar, van het vierde, vijfde en zesde jaar van de middelbare school, bevraagd over gedwongen huwelijken. Het ging om leerlingen van het algemeen, het technisch en het beroepsonderwijs in Brussel, Luik en Charleroi.

23 % van de bevraagde jongeren stelde dat zij in hun directe omgeving (familie) dan wel in hun ruime kennisgeving geconfronteerd worden met het verschijnsel van gedwongen huwelijken. Eén van die jongeren getuigt: «Dat soort van dingen gebeurt vaak in mijn vriendenkring; ik heb veel vriendinnen die in hun land moeten trouwen en nog minderjarig zijn. De meesten kennen hun aanstaande echtgenoot niet.»

92 % van de respondenten denkt dat in ons land thans nog steeds gedwongen huwelijken plaatsvinden; 18% denkt dat zulks «vaak» voorkomt, 74% «soms». De Brusselse leerlingen stellen dubbel zo veel als de anderen dat zij weet hebben van gedwongen huwelijken in hun familiekring.

De hardnekkigheid en de miskenning van dit verschijnsel zijn ongetwijfeld te verklaren door de angst van de betrokken vrouwen en mannen om te praten, en de door de vrees dat zij het slachtoffer zullen worden van represailles van de eigen familie dan wel van de schoonfamilie. Sommigen hebben noch zin, noch de moed om te breken met hun schoonfamilie, of om te worden uitgestoten en als paria's te worden beschouwd. Anderen dan weer hebben meer vertrouwen in hun ouders, als ook in hun tradities en gebruiken dan in hun eigen wensen.

Brussel

Uit een artikel van 10 mei 2005 in *Le Soir* blijkt dat het aantal huwelijken waarvoor de ambtenaar van de burgerlijke stand van de stad Brussel om een opschorting van twee maanden heeft verzocht, dubbel zo hoog lag in 2004 dan in 2002: het aantal huwelijken waarvoor

sursis a été demandé est passé de 69 en 2002 à 154 en 2004 (93 en 2003) sans qu'il n'y ait eu de changement dans les méthodes d'examen.

Le nombre de refus a lui aussi évolué, de 20 en 2002 à 37 en 2004 (40 en 2003). L'existence des mariages forcés n'est sans doute pas la seule explication à cette évolution, elle peut néanmoins en faire partie.

La Ville de Bruxelles a d'ailleurs organisé une colloque formation consacré aux mariages forcés le 18 mai 2005

7. Sur le plan juridique

La loi du 4 mai 1999 modifiant certaines dispositions relatives au mariage qui est entrée en vigueur le 1er janvier 2000, avait notamment pour objectif d'engager la lutte contre les mariages blancs.

Ainsi, l'article 146*bis* du Code Civil stipule qu'il n'y a pas de mariage lorsque celui-ci vise uniquement l'obtention d'un avantage en matière de séjour, lié au statut d'époux.

L'article 167 du Code Civil permet à l'officier de l'état civil de refuser de célébrer le mariage lorsqu'il apparaît qu'il n'est pas satisfait aux qualités et aux conditions prescrites pour contracter mariage, ou s'il est d'avis que la célébration est contraire aux principes de l'ordre public.

A cet égard, la circulaire du 17 décembre 1999 relative à la loi du 4 mai 1999 modifiant certaines dispositions relatives au mariage (*M.B.* 31 décembre 1999) dispose que la nouvelle loi offre ainsi à l'officier de l'état civil une base légale pour refuser de célébrer le mariage.

Celui-ci doit en effet vérifier si toutes les conditions de forme et de fond requises pour la célébration du mariage sont remplies. Le but est de mettre l'accent sur le fait que l'officier de l'état civil a, dans le cadre de la célébration du mariage, un rôle également actif et préventif à jouer.

Le contrôle effectué par l'officier de l'état civil porte tout aussi bien sur la réunion des conditions positives que sur l'absence d'éventuels empêchements à mariage. Ce contrôle comporte aussi l'examen visant à s'assurer que le mariage projeté n'est pas un mariage simulé.

om opschorting werd verzocht, is immers gestegen van 69 in 2002 tot 154 in 2004 (93 in 2003), zonder dat de onderzoeksprocedure werd gewijzigd.

Ook het aantal weigeringen is gestegen, van 20 in 2002 naar 37 in 2004 (40 in 2003). Hoewel die toename zonder twijfel niet uitsluitend aan gedwongen huwelijken toe te schrijven is, kan ze desondanks gedeeltelijk daardoor worden verklaard.

De stad Brussel heeft overigens op 18 mei 2005 een informatiecolloquium over gedwongen huwelijken georganiseerd.

7. Op juridisch gebied

De wet van 4 mei 1999 tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende het huwelijk, die op 1 januari 2000 van kracht is geworden, was met name bedoeld om schijnhuwelijken tegen te gaan.

Zo bepaalt artikel 146*bis* van het Burgerlijk Wetboek dat er geen huwelijk is, wanneer dat alleen gericht is op «het bekomen van een verblijfsrechtelijk voordeel dat is verbonden aan de staat van gehuwde».

Krachtens artikel 167 van het Burgerlijk Wetboek mag de ambtenaar van de burgerlijke stand weigeren «het huwelijk te voltrekken wanneer blijkt dat niet is voldaan aan de hoedanigheden en voorwaarden vereist om een huwelijk te mogen aangaan, of indien hij van oordeel is dat de voltrekking in strijd is met de beginselen van de openbare orde».

In dat verband bepaalt de omzendbrief van 17 december 1999 inzake de wet van 4 mei 1999 tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende het huwelijk (*Belgisch Staatsblad* van 31 december 1999) dat de nieuwe wet de ambtenaar van de burgerlijke stand een wettelijke basis biedt op grond waarvan hij kan weigeren het huwelijk te voltrekken.

De ambtenaar van de burgerlijke stand moet immers nagaan of alle vorm- en grondvoorwaarden voor het voltrekken van het huwelijk zijn nageleefd. Het is de bedoeling te benadrukken dat de ambtenaar van de burgerlijke stand in het kader van de huwelijksvoltrekking niet enkel een passieve, maar ook een actieve en preventieve rol te vervullen heeft.

De door de ambtenaar van de burgerlijke stand uitgevoerde controle slaat zowel op de vervulling van de positieve voorwaarden, als op de afwezigheid van eventuele huwelijksbeletselen. Deze controle behelst ook het onderzoek of het geplande huwelijk geen schijnhuwelijk is.

L'officier de l'état civil doit ainsi également vérifier s'il est satisfait au prescrit de l'article 146*bis*.

La circulaire dispose cependant que le principe de la liberté de mariage requiert que l'on fasse preuve de prudence: ainsi, si l'on invoque le caractère simulé du mariage, il faut disposer d'éléments indiquant clairement que le mariage ne vise manifestement pas la création d'une communauté de vie durable.

Une combinaison des facteurs suivants, entre autres, peut constituer une indication sérieuse qu'on vise un mariage blanc:

- les parties ne se comprennent pas ou ont des difficultés à dialoguer, ou font appel à un interprète;
- les parties ne se sont jamais rencontrées avant la conclusion du mariage;
- les parties ne connaissent pas le nom ou la nationalité de l'autre;
- une somme d'argent est promise pour contracter le mariage;
- l'intervention d'un intermédiaire.

Dans ce cadre, l'officier de l'état civil peut se fonder, entre autres, sur:

- les déclarations qu'il a vérifiées auprès des futurs époux, des parents ou des personnes concernées de près;
 - certains écrits;
- des enquêtes effectuées par des services de police.

La présente proposition de loi a pour objet d'inclure le mariage forcé dans la catégorie des mariages dont la célébration peut être refusée conformément à l'article 167.

Elle a également pour objet, d'une part, d'inscrire dans l'article 146*bis* du Code civil le principe selon lequel il ne peut y avoir mariage si l'on se trouve dans l'hypothèse d'un mariage forcé et d'autre part d'insérer dans le Code pénal un article 391*quater* afin de réprimer le dessein d'acquérir la nationalité par le truchement du mariage.

Aldus moet de ambtenaar van de burgerlijke stand ook nagaan of is voldaan aan hetgeen is bepaald in artikel 146*bis*.

De omzendbrief stelt echter dat de principiële huwelijksvrijheid vereist dat men enige omzichtigheid aan de dag legt: zo moet men, wanneer men zich beroept op het schijnkarakter van een huwelijk, duidelijke indicaties hebben dat het huwelijk kennelijk niet is gericht op het vormen van een duurzame levensgemeenschap.

Een combinatie van onder meer volgende factoren kan een ernstige aanwijzing vormen dat een schijnhuwelijk wordt beoogd:

- de partijen verstaan mekaar niet, of kunnen enkel op een gebrekkige wijze met elkaar communiceren, of doen beroep op een tolk;
- de partijen hebben elkaar vóór de huwelijksluiting nooit eerder ontmoet;
- de partijen kennen elkaars naam of nationaliteit niet;
- een som geld wordt beloofd bij het aangaan van het huwelijk;
- het optreden van een tussenpersoon.

In dat kader kan de ambtenaar van de burgerlijke stand zich onder meer baseren op:

- nagetrokken verklaringen van de aanstaande echtgenoten zelf, verwanten of nauw betrokkenen;
- bepaalde geschriften;
- onderzoeken door politiediensten.

Dit wetsvoorstel beoogt het gedwongen huwelijk op te nemen in de categorie van de huwelijken waarvan de voltrekking conform artikel 167 kan worden geweigerd.

Voorts beoogt het wetsvoorstel enerzijds in artikel 146*bis* van het Burgerlijk Wetboek het principe op te nemen dat er geen huwelijk kan zijn als men te maken heeft met het geval van een gedwongen huwelijk, en anderzijds in het Strafwetboek een artikel 391*quater* in te voegen, teneinde het opzet om via het huwelijk de Belgische nationaliteit te verkrijgen strafbaar te stellen.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 2

Cet article complète l'article 146*bis* du Code Civil en définissant le mariage forcé comme un mariage qui, en dépit du consentement formel des époux, n'a pas été contracté de plein gré par un des partenaires ou par les deux.

L'absence du plein gré peut à cet égard être déduite d'un ensemble de circonstances, telles que définies dans la circulaire du 17 décembre 1999 relative à la loi du 4 mai 1999 modifiant certaines dispositions relatives au mariage.

Art. 3

Tout en sauvegardant le principe de la liberté du mariage, l'article 167*bis* du Code Civil est complété en ce sens que l'officier de l'état civil refuse de célébrer le mariage s'il n'est pas satisfait au prescrit de l'article 146*bis* (mariage blanc ou mariage forcé).

Art. 4

Une disposition particulière est insérée dans le Code pénal afin de réprimer l'intention d'acquérir la nationalité belge par mariage et d'inscrire la faculté pour le juge de prononcer la déchéance de l'avantage en matière de séjour.

Olivier MAINGAIN (MR)

COMMENTAAR BIJ DE ARTIKELN

Artikel 2

Dit artikel vervolledigt artikel 146*bis* van het Burgerlijk Wetboek door het gedwongen huwelijk te omschrijven als een huwelijk dat, ondanks de formele instemming van de echtgenoten, door één van de partners of door beiden niet geheel vrijwillig wordt aangegaan.

Het ontbreken van dat goedvinden kan in dat opzicht worden afgeleid uit een geheel van omstandigheden, zoals die worden bepaald bij de omzendbrief van 17 december 1999 inzake de wet van 4 mei 1999 tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende het huwelijk.

Art. 3

Het principe van de huwelijksvrijheid wordt gevrijwaard, maar tegelijk wordt artikel 167*bis* van het Burgerlijk Wetboek in die zin aangevuld dat de ambtenaar van de burgerlijke stand weigert het huwelijk te voltrekken als niet voldaan is aan de voorschriften van artikel 146*bis* (schijnhuwelijk of gedwongen huwelijk).

Art. 4

In het Strafwetboek wordt een bijzondere bepaling ingevoegd teneinde het opzet om via het huwelijk de Belgische nationaliteit te verkrijgen strafbaar te stellen, en daarin op te nemen dat de rechter het verval van het verblijfsrechtelijk voordeel kan uitspreken.

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution

Art. 2

L'article 146*bis* du Code civil, inséré par la loi du 4 mai 1999, est complété par l'alinéa suivant:

«Il n'y a pas non plus mariage lorsque, bien que les consentements formels ont été donnés en vue de celui-ci, il ressort d'une combinaison de circonstances que le mariage a été imposé au moins à l'un des époux par des membres de sa famille.»

Art. 3

L'alinéa premier de l'article 167 du Code Civil, modifié par la loi du 4 mai 1999, est complété comme suit:

«ou lorsqu'il apparaît qu'il n'est pas satisfait au prescrit de l'article 146*bis*.».

Art. 4

Il est inséré dans le livre II, titre VII, du Code pénal, un chapitre X, comprenant l'article 391*quater*, rédigé comme suit:

«Chapitre X. Mariages fictifs et mariages forcés

Art. 391*quater*. — Sera puni d'un emprisonnement de six mois à deux ans et d'une amende de cinquante à deux cent cinquante euros quiconque contracte mariage en Belgique ou à l'étranger dans le dessein d'obtenir un avantage en matière de séjour, lié au statut d'époux.

Le juge peut aussi prononcer la déchéance de l'avantage en matière de séjour.»

29 juillet 2005

Olivier MAINGAIN (MR)

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 146*bis* van het Burgerlijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 4 mei 1999, wordt aangevuld met het volgende lid:

«Er is evenmin een huwelijk wanneer, ondanks de gegeven formele toestemmingen tot het huwelijk, uit een geheel van omstandigheden blijkt dat het huwelijk aan minstens een van de echtgenoten werd opgelegd door leden van zijn familie.».

Art. 3

Artikel 167, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 4 mei 1999, wordt aangevuld als volgt:

«of als blijkt dat niet voldaan is aan de voorschriften van artikel 146*bis*.».

Art. 4

In boek II, titel VII, van het Strafwetboek, wordt een hoofdstuk X ingevoegd, dat artikel 391*quater* omvat, luidende:

«Hoofdstuk X. Schijnhuwelijken en gedwongen huwelijken

Art. 391*quater*. — Met gevangenisstraf van zes maanden tot twee jaar en geldboete van vijftig euro tot tweehonderdvijftig euro wordt gestraft, hij die in België of in het buitenland een huwelijk aangaat met het opzet een verblijfsrechtelijk voordeel, verbonden aan de staat van gehuwde, te verkrijgen.

De rechter kan tevens het verval van het verblijfsrechtelijk voordeel uitspreken.».

29 juli 2005

ANNEXE

BIJLAGE

TEXTE DE BASE

Code civil

Livre premier. Des personnes

Titre V. Du mariage

Chapitre Ier. Des qualités et conditions requises pour pouvoir contracter mariage

Art. 146

Il n'y a pas de mariage lorsqu'il n'y a point de consentement.

Art. 146bis

Il n'y a pas de mariage lorsque, bien que les consentements formels aient été donnés en vue de celui-ci, il ressort d'une combinaison de circonstances que l'intention de l'un au moins des époux n'est manifestement pas la création d'une communauté de vie durable, mais vise uniquement l'obtention d'un avantage en matière de séjour, lié au statut d'époux.

Chapitre II. Des formalités relatives à la célébration du mariage

Art. 167

[L'officier de l'état civil refuse de célébrer le mariage lorsqu'il apparaît qu'il n'est pas satisfait aux qualités et conditions prescrites pour contracter mariage, ou s'il est d'avis que la célébration est contraire aux principes de l'ordre public.

S'il existe une présomption sérieuse qu'il n'est pas satisfait aux conditions visées à l'alinéa précédent, l'officier de l'état civil peut surseoir à la célébration du mariage, le cas échéant après avoir recueilli l'avis du procureur du Roi de l'arrondissement judiciaire dans lequel les requérants ont l'intention de contracter mariage,

TEXTE DE BASE

Code civil

Livre premier. Des personnes

Titre V. Du mariage

Chapitre Ier. Des qualités et conditions requises pour pouvoir contracter mariage

Art. 146

Il n'y a pas de mariage lorsqu'il n'y a point de consentement.

Art. 146bis

Il n'y a pas de mariage lorsque, bien que les consentements formels aient été donnés en vue de celui-ci, il ressort d'une combinaison de circonstances que l'intention de l'un au moins des époux n'est manifestement pas la création d'une communauté de vie durable, mais vise uniquement l'obtention d'un avantage en matière de séjour, lié au statut d'époux.

Il n'y a pas non plus mariage lorsque, bien que les consentements formels ont été donnés en vue de celui-ci, il ressort d'une combinaison de circonstances que le mariage a été imposé au moins à l'un des époux par des membres de sa famille.¹

Chapitre II. Des formalités relatives à la célébration du mariage

Art. 167

L'officier de l'état civil refuse de célébrer le mariage lorsqu'il apparaît qu'il n'est pas satisfait aux qualités et conditions prescrites pour contracter mariage, ou s'il est d'avis que la célébration est contraire aux principes de l'ordre public **ou lorsqu'il apparaît qu'il n'est pas satisfait au prescrit de l'article 146bis².**

S'il existe une présomption sérieuse qu'il n'est pas satisfait aux conditions visées à l'alinéa précédent, l'officier de l'état civil peut surseoir à la célébration du mariage, le cas échéant après avoir recueilli l'avis du procureur du Roi de l'arrondissement judiciaire dans lequel les requérants ont l'intention de contracter mariage,

¹ Art. 2

² Art. 3

BASISTEKST**Burgerlijk Wetboek****Boek I. Personen****Titel V. Het huwelijk****Hoofdstuk I. Hoedanigheden en voorwaarden
vereist om een huwelijk te mogen aangaan****Art. 146**

Er is geen huwelijk wanneer er geen toestemming is.

Art. 146bis

Er is geen huwelijk wanneer, ondanks de gegeven formele toestemmingen tot het huwelijk, uit een geheel van omstandigheden blijkt dat de intentie van minstens één van de echtgenoten kennelijk niet is gericht op het totstandbrengen van een duurzame levensgemeenschap, maar enkel op het bekomen van een verblijfsrechtelijk voordeel dat is verbonden aan de staat van gehuwde.

**Hoofdstuk II. Formaliteiten betreffende de
voltrekking van het huwelijk****Art. 167**

De ambtenaar van de burgerlijke stand weigert het huwelijk te voltrekken wanneer blijkt dat niet is voldaan aan de hoedanigheden en voorwaarden vereist om een huwelijk te mogen aangaan, of indien hij van oordeel is dat de voltrekking in strijd is met de beginselen van de openbare orde.

Indien er een ernstig vermoeden bestaat dat niet is voldaan aan de in het vorige lid gestelde voorwaarden kan de ambtenaar van de burgerlijke stand de voltrekking van het huwelijk uitstellen, na eventueel het advies van de procureur des Konings van het gerechtelijk ar-

BASISTEKST AANGEPAST AAN HET VOORSTEL**Burgerlijk Wetboek****Boek I. Personen****Titel V. Het huwelijk****Hoofdstuk I. Hoedanigheden en voorwaarden
vereist om een huwelijk te mogen aangaan****Art. 146**

Er is geen huwelijk wanneer er geen toestemming is.

Art. 146bis

Er is geen huwelijk wanneer, ondanks de gegeven formele toestemmingen tot het huwelijk, uit een geheel van omstandigheden blijkt dat de intentie van minstens één van de echtgenoten kennelijk niet is gericht op het totstandbrengen van een duurzame levensgemeenschap, maar enkel op het bekomen van een verblijfsrechtelijk voordeel dat is verbonden aan de staat van gehuwde.

Er is evenmin een huwelijk wanneer, ondanks de gegeven formele toestemmingen tot het huwelijk, uit een geheel van omstandigheden blijkt dat het huwelijk aan minstens een van de echtgenoten werd opgelegd door leden van zijn familie.¹

**Hoofdstuk II. Formaliteiten betreffende de voltrek-
king van het huwelijk****Art. 167**

De ambtenaar van de burgerlijke stand weigert het huwelijk te voltrekken wanneer blijkt dat niet is voldaan aan de hoedanigheden en voorwaarden vereist om een huwelijk te mogen aangaan, of indien hij van oordeel is dat de voltrekking in strijd is met de beginselen van de openbare orde **of als blijkt dat niet voldaan is aan de voorschriften van artikel 146bis.²**

Indien er een ernstig vermoeden bestaat dat niet is voldaan aan de in het vorige lid gestelde voorwaarden kan de ambtenaar van de burgerlijke stand de voltrekking van het huwelijk uitstellen, na eventueel het advies van de procureur des Konings van het gerechtelijk ar-

¹ Art. 2

² Art. 3

pendant un délai de deux mois au plus à partir de la date de mariage choisie par les parties intéressées, afin de procéder à une enquête complémentaire.

S'il n'a pas pris de décision définitive dans le délai prévu à l'alinéa précédent, l'officier de l'état civil doit célébrer le mariage, même dans les cas où le délai de six mois visé à l'article 165, § 3, est expiré.

Dans le cas d'un refus visé à l'alinéa premier, l'officier de l'état civil notifie sans délai sa décision motivée aux parties intéressées. Une copie, accompagnée d'une copie de tous documents utiles en est, en même temps, transmise au procureur du Roi de l'arrondissement judiciaire dans lequel le refus a été exprimé.

Si l'un des futurs époux ou les deux ne sont pas inscrits, au jour du refus, dans les registres de la population, le registre des étrangers ou le registre d'attente de la commune, ou n'y ont pas leur résidence actuelle, la décision de refus est également immédiatement notifiée à l'officier de l'état civil de la commune où ce futur époux ou ces futurs époux sont inscrits dans l'un de ces registres ou ont leur résidence actuelle.

Le refus de l'officier de l'état civil de célébrer le mariage est susceptible de recours par les parties intéressées pendant un délai d'un mois [suivant la notification de sa décision] devant le tribunal de première instance.]

pendant un délai de deux mois au plus à partir de la date de mariage choisie par les parties intéressées, afin de procéder à une enquête complémentaire.

S'il n'a pas pris de décision définitive dans le délai prévu à l'alinéa précédent, l'officier de l'état civil doit célébrer le mariage, même dans les cas où le délai de six mois visé à l'article 165, § 3, est expiré.

Dans le cas d'un refus visé à l'alinéa premier, l'officier de l'état civil notifie sans délai sa décision motivée aux parties intéressées. Une copie, accompagnée d'une copie de tous documents utiles en est, en même temps, transmise au procureur du Roi de l'arrondissement judiciaire dans lequel le refus a été exprimé.

Si l'un des futurs époux ou les deux ne sont pas inscrits, au jour du refus, dans les registres de la population, le registre des étrangers ou le registre d'attente de la commune, ou n'y ont pas leur résidence actuelle, la décision de refus est également immédiatement notifiée à l'officier de l'état civil de la commune où ce futur époux ou ces futurs époux sont inscrits dans l'un de ces registres ou ont leur résidence actuelle.

Le refus de l'officier de l'état civil de célébrer le mariage est susceptible de recours par les parties intéressées pendant un délai d'un mois [suivant la notification de sa décision] devant le tribunal de première instance.]

rondissement waarin de verzoekers voornemens zijn te huwen te hebben ingewonnen, gedurende ten hoogste twee maanden vanaf de door belanghebbende partijen vooropgestelde huwelijksdatum, teneinde bijkomend onderzoek te verrichten.

Indien hij binnen de in vorig lid gestelde termijn nog geen definitieve beslissing heeft genomen, dient de ambtenaar van de burgerlijke stand het huwelijk te voltrekken, zelfs in die gevallen waar de in artikel 165, § 3 bedoelde termijn van zes maanden reeds is verstreken.

In geval van een weigering zoals bedoeld in het eerste lid, brengt de ambtenaar van de burgerlijke stand zijn met redenen omklede beslissing zonder verwijl ter kennis van de belanghebbende partijen. Tezelfdertijd wordt een afschrift hiervan, samen met een kopie van alle nuttige documenten, overgezonden aan de procureur des Konings van het gerechtelijk arrondissement waarin de weigering plaatsvond.

Indien één van de aanstaande echtgenoten of beiden op de dag van de weigering hun inschrijving in het bevolkings-, vreemdelingen- of wachtregister of hun actuele verblijfplaats niet hebben binnen de gemeente, wordt de weigeringsbeslissing tevens onmiddellijk ter kennis gebracht van de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente van inschrijving in een van deze registers of van de actuele verblijfplaats in België van deze aanstaande echtgenoot of echtgenoten.

Tegen de weigering door de ambtenaar van de burgerlijke stand om het huwelijk te voltrekken, kan door belanghebbende partijen binnen de maand [na de kennisgeving van zijn beslissing] beroep worden aangetekend bij de rechtbank van eerste aanleg.]

rondissement waarin de verzoekers voornemens zijn te huwen te hebben ingewonnen, gedurende ten hoogste twee maanden vanaf de door belanghebbende partijen vooropgestelde huwelijksdatum, teneinde bijkomend onderzoek te verrichten.

Indien hij binnen de in vorig lid gestelde termijn nog geen definitieve beslissing heeft genomen, dient de ambtenaar van de burgerlijke stand het huwelijk te voltrekken, zelfs in die gevallen waar de in artikel 165, § 3 bedoelde termijn van zes maanden reeds is verstreken.

In geval van een weigering zoals bedoeld in het eerste lid, brengt de ambtenaar van de burgerlijke stand zijn met redenen omklede beslissing zonder verwijl ter kennis van de belanghebbende partijen. Tezelfdertijd wordt een afschrift hiervan, samen met een kopie van alle nuttige documenten, overgezonden aan de procureur des Konings van het gerechtelijk arrondissement waarin de weigering plaatsvond.

Indien één van de aanstaande echtgenoten of beiden op de dag van de weigering hun inschrijving in het bevolkings-, vreemdelingen- of wachtregister of hun actuele verblijfplaats niet hebben binnen de gemeente, wordt de weigeringsbeslissing tevens onmiddellijk ter kennis gebracht van de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente van inschrijving in een van deze registers of van de actuele verblijfplaats in België van deze aanstaande echtgenoot of echtgenoten.

Tegen de weigering door de ambtenaar van de burgerlijke stand om het huwelijk te voltrekken, kan door belanghebbende partijen binnen de maand [na de kennisgeving van zijn beslissing] beroep worden aangetekend bij de rechtbank van eerste aanleg.]